

Sygn. akt VII U 246/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 stycznia 2016 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie: Przewodniczący Sędzia S.O. Małgorzata Kowalska

Protokolant prot. sądowy Agnieszka Goluch

po rozpoznaniu w dniu 12 stycznia 2016 roku w Lublinie

sprawy z wniosku J. B.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym rolników

na skutek odwołania J. B.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 13 grudnia 2013 roku znak (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VII U 246/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 grudnia 2013 roku, znak: (...), (...) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego na podstawie art. 59 ust. 3, art. 36 oraz art. 52 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społeczny rolników (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 roku, poz. 1403 ze zm.) oraz art. 83a ust. 2 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (test jednolity Dz.U. z 2015 r., poz. 121), a także w związku z art. 156 § 1 pkt 7, art. 157, art. 158 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku Kodeks postępowania administracyjnego stwierdził nieważność decyzji z dnia 16 listopada 1998 roku znak (...) w części dotyczącej podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników J. B. co spowodowało ustanie ubezpieczenia społecznego rolników ubezpieczonego w zakresie ubezpieczenia emerytalnego, rentowego, wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego od dnia 15 maja 1998 roku. W uzasadnieniu decyzji podniesiono, że podstawą wydania unieważnionej decyzji była informacja o zawieszeniu przez skarżącego prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej począwszy od dnia 16 maja 1998 roku, podczas gdy ze zgromadzonych obecnie dokumentów wynikał, iż J. B. nie zaprzestał wówczas prowadzenia działalności gospodarczej, a zetem nie spełnił warunków do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników (decyzja – k. 2 akt KRUS).

W odwołaniu J. B. nie zgłosił żadnych zarzutów wobec zaskarżonej decyzji oraz nie wskazał o co wnosi. Wskazał jedynie, iż odwołuje się od decyzji z dnia 13 grudnia 2013 roku (k. 3 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o jego oddalenie, podnosząc argumenty które legły u podstaw zaskarżonej decyzji (odpowiedź na odwołanie – k. 4-5 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

J. B. od roku 1987 do roku 1990 podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników z tytułu posiadania gospodarstwa rolnego o powierzchni około 4 ha. W dniu 15 maja 1990 roku rozpoczął prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej w zakresie transportu krajowego i międzynarodowego pod nazwą B. J. (...) następnie (...). O dnia 1 maja 1990 roku podlegał ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia działalności pozarolniczej, a wyłączony został z ubezpieczenia społecznego rolników (karta ewidencyjna ubezpieczonego oraz zgłoszenie do ubezpieczenia k. 1-2 akt KRUS, zeznania wnioskodawcy k. 20v-21 a.s. oraz k. 92-92v a.s.).

Ubezpieczeniu temu wnioskodawca podlegał bez przerw do dnia 15 maja 1998 roku, od dnia 16 maja 1998 roku został zaś objęty ponownie ubezpieczeniem społecznym rolników w pełnym zakresie (vide decyzja z dnia 16 listopada 1998 roku – k. 9 akt KRUS). Zgłoszenia do tego ubezpieczenia dokonał wnioskodawca w dniu 29 października 1998 roku, w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych skarżący zaś wskazał, iż od dnia 16 maja 1998 roku zawiesza działalność gospodarczą. Składając w październiku 1998 roku zgłoszenie do ubezpieczenia KRUS J. B. złożył również zaświadczenie z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wskazujące, iż w okresie od 1 maja 1990 roku do 15 maja 1998 roku podlegał ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie handlu (k. 6 akt KRUS).

Decyzja z dnia 16 listopada 1998 roku, stwierdzająca w sposób deklaratoryjny fakt podlegania przez wnioskodawcę pełnemu, rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu od dnia 16 maja 1998 roku zawierała pełne pouczenie o obowiązku informowania Kasy o okolicznościach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu i o zmianach tych okoliczności. Nadto w punkcie 2 zawierała pouczenie, w jakich okolicznościach rolnik, prowadzący dodatkowo pozarolniczą działalność gospodarczą, może nadal podlegać ubezpieczeniu społecznemu rolników (vide k. 9v akt KRUS).

W okresie od dnia 16 maja 1998 roku tj. po zgłoszeniu do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych formalnego zawieszenia prowadzonej działalności gospodarczej J. B. w dalszym ciągu prowadził tę działalność świadcząc usługi w zakresie transportu. W ramach tej działalności wspomagał swoją działalność rolniczą wykorzystując samochody firmowe do przewożenia płodów rolnych, ale również wykonywał usługi na rzecz osób trzecich (vide zeznania wnioskodawcy k. 78v-79 a.s., informacja ZUS k. 130 akt KRUS).

Wnioskodawca nie zgłaszał faktu zawieszenia pozarolniczej działalności gospodarczej do właściwego Urzędu Skarbowego (początkowo był to (...) Urząd Skarbowy w L., następnie od 2003 roku Urząd Skarbowy w Ł.) ani do ewidencji prowadzonej przez Urząd Miasta Ł.. Nieprzerwanie rozliczał się z dochodów uzyskiwanych z działalności gospodarczej, wykazując stratę bądź przychód. I tak w roku 1998 wykazano stratę w wysokości 10 254,35 zł, w roku 1999 wykazano stratę w wysokości 18 243,37 zł, w 2000 roku stratę w wysokości 13 827,57 zł. Za te lata odwołujący prowadził systematycznie podatkową księgę przychodów i rozchodów. Dopiero w latach 2001-2002 brak jest wpisów w księgach, a w Urzędzie Skarbowym nie wykazano żadnego przychodu ani straty (informacja UM w Ł. - k. 107 akt KRUS, pismo Naczelnika(...)Urzędu Skarbowego w L. k. 31 a.s., podatkowe księgi przychodów i rozchodów za latach 1998 – 2001 k. 34-35 a.s.).

Następnie w od roku 2003 J. B. ponownie wykazywał straty bądź dochody z prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej (wydruki deklaracji za lata 2003 – 2013 – k. 41-64 a.s., informacja k. 118 akt KRUS oraz zestawienia i PIT-y 36 złożone na rozprawie w dniu 19 sierpnia 2015 roku – a.s.).

W chwili zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego J. B. nie informował Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego o tym, iż prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą (zeznania świadka R. C. k. 91v-92 a.s. oraz akta KRUS)

Ustalony stan faktyczny nie był w zasadzie sporny pomiędzy stronami. Sąd ustalił go w oparciu o powołane dowody z dokumentów. Ich autentyczność w toku procesu nie była kwestionowana przez strony. Ich forma oraz treść nie wzbudziła ponadto wątpliwości co do ich autentyczności z urzędu, wobec czego zostały one uznane za wiarygodne w całości i jako takie stanowiły pełnowartościowe źródło informacji o okolicznościach faktycznych w sprawie. Stan faktyczny został ustalony również na podstawie zeznań skarżącego oraz świadka.

Podnieść należy, iż w zeznaniach złożonych na rozprawie w dniu 19 sierpnia 2015 roku wnioskodawca wyraźnie podał, iż bez żadnych przerw prowadził działalność gospodarczą od 1990 roku. W 1998 roku, w chwili przejścia dużego gospodarstwa rolnego jedynie ograniczył zakres tej działalności. Jak określił to – działalność prowadzona była marginalnie, samochody wykorzystywał głównie w swoim gospodarstwie jednak wykonywał również usługi na rzecz osób trzecich. Ponadto skarżący podawał, iż w 1998 roku nie miał świadomości jakie warunki musi spełnić aby być ubezpieczonym rolnikiem. Wskazywał, iż świadek R. C., który był wówczas pracownikiem KRUS wiedział o prowadzonej przez niego działalności i mimo wszystko został objęty ubezpieczeniem rolniczym. Jednakże nie znajduje to potwierdzenia ani w zeznaniach w/w świadka ani w zgromadzonych w KRUS dokumentach. Wnioskodawca bowiem musiał mieć świadomość, iż dwa tytuły ubezpieczenia: rolnicze oraz z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej wykluczając się, gdyż ubiegając się o ponowne objęcie go ubezpieczeniem rolniczym składał zaświadczenie z ZUS o okresie i tytule podlegania ubezpieczeniu społecznemu. Nadto już w dniu 16 listopada 1998 roku otrzymał wraz z decyzją pouczenie o treści ówczesnie obowiązującego art. 5a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników, stąd musiał wiedzieć, iż nie spełniał warunków do objęcia do w tym czasie ubezpieczeniem rolniczym. Wprawdzie formalnie zgłosił zawieszenie działalności gospodarczej w ZUS-ie jednak jak wynika z jego dalszego zachowania nie miał zamiaru faktycznie tej działalności zawiesić – nadal prowadził podatkowe księgi przychodu i rozchodu dla działalności gospodarczej, świadczył usługi dla osób trzecich, przy czym nie ma tu znaczenia w jakim zakresie. Od uzyskanych przychodów odliczał koszty i rozliczał się z Urzędem Skarbowym. Tak więc zawieszenie zgłoszone przez J. B. do ZUS zostało, w ocenie Sądu, wykonane jedynie dla celu uzyskania korzystniejszego ubezpieczenia w KRUS.

Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, iż faktycznego zawieszenia czynności związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej wnioskodawca mógł dokonać w latach 2001 – 2002. Nie prowadził wówczas ksiąg podatkowych, nie wykazywał żadnych przychodów. Okoliczność ta jednak nie ma wpływu na rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie, gdyż jak ustalono wnioskodawca już w 1998 roku nie spełniał warunków do objęcia go ubezpieczeniem społecznym rolników.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie J. B. nie jest zasadne i jako takie nie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do art. 5a. ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników, w brzmieniu obowiązującym od dnia 16 stycznia 1998 roku (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 roku, poz. 1403) rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy, nieprzerwanie co najmniej 1 rok, podejmuje pozarolniczą działalność gospodarczą nie będąc pracownikiem i nie pozostając w stosunku służbowym, podlega nadal temu ubezpieczeniu. Rolnik lub domownik może podlegać innemu ubezpieczeniu społecznemu wówczas, gdy złoży Zakładowi lub Kasie oświadczenie, że chce podlegać innemu ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej, o ile spełnia w tym zakresie warunki określone w odrębnych przepisach.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 1 powołanej ustawy, w brzmieniu obowiązującym wówczas ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu podlega z mocy ustawy:

- 1) rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny,
- 2) domownik rolnika, o którym mowa w pkt 1

- jeżeli ten rolnik lub domownik nie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu i nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty.

Stosownie zaś do art. 16 ust. 1 pkt 1 powołanej ustawy ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu podlega z mocy ustawy rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny

oraz domownik rolnika, o którym mowa wyżej. Zgodnie z ust. 3 cytowanego artykułu ust. 1 nie stosuje się do osoby, która podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub ma ustalone prawo do emerytury lub renty.

Zasadniczą kwestią zatem w niniejszej sprawie było zatem rozstrzygnięcie, czy J. B. na dzień 16 maja 1998 roku spełniał warunki do objęcia go ubezpieczeniem społecznym rolników.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż Sąd ustalił w niniejszym postępowaniu, że J. B. nie zawiesił w sposób rzeczywisty prowadzonej przez siebie pozarolniczej działalności gospodarczej w zakresie transportu. Wskazują na to wszelkie dowody zgromadzone w niniejszej sprawie oraz zeznania samego wnioskodawcy. Nie ma przy tym znaczenia w jakim wymiarze ta działalność była prowadzona, czy przynosiła dochody czy też straty. Jak wynika ze stanowiska utrwalonego w orzecznictwie w okresie zawieszenia przedsiębiorca nie może wykonywać działalności gospodarczej i osiągać bieżących przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej. Może natomiast: wykonywać wszelkie czynności niezbędne do zachowania lub zabezpieczenia źródła przychodów, przyjmować należności i regulować zobowiązania, powstałe przed datą zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej, wykonywać wszelkie obowiązki nakazane przepisami prawa, osiągać przychody finansowe, także z działalności prowadzonej przed zawieszeniem wykonywania działalności gospodarczej. Pozostaje więc on nadal osobą prowadzącą pozarolniczą działalność w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 1 u.s.u.s. i podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, w którym wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej (art. 13 pkt 4 u.s.u.s.). O zaprzestaniu zaś prowadzenia działalności gospodarczej mówić możemy gdy dochodzi do trwałego zaprzestania wykonywania wszelkich czynności wchodzących w zakres przedmiotowej działalności, jak zamawianie towarów, poszukiwanie kontrahentów, oraz innych działań, których celem jest kontynuowanie tej działalności (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 czerwca 2011 r. II UK 377/10 publ. LEX 1068043, Wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 22 stycznia 2015 r. III AUa 374/14, LEX nr 1661197). Zdaniem Sądu ubezpieczony nie wykazał, by w jego przypadku doszło do zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej w kształcie, w jakim działalność ta rysowała się w chwili podjęcia przez niego decyzji o jej wykonywaniu.

Dalej zauważyć należy, iż zacytowany wyżej przepis art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, w brzmieniu obowiązującym w dacie wydania przez KRUS uznanej za nieważną decyzji z dnia 16 listopada 1998 roku oraz w dacie zgłoszenia J. B. do ubezpieczenia rolniczego, reguluje sytuację osób objętych już ubezpieczeniem rolników a podejmujących pozarolniczą działalność gospodarczą. Przewidywał on w pełnym zakresie możliwość pozostania w rolniczym ubezpieczeniu społecznym rolników rozpoczynających równocześnie prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej, bez konieczności wykazywania wysokości podatku dochodowego z tej działalności. W orzecznictwie utrwalony jest pogląd, iż warunkiem ubezpieczenia rolnika, który podejmuje pozarolniczą działalność gospodarczą, było trwające nieprzerwanie przynajmniej przez jeden rok podleganie z mocy ustawy ubezpieczeniu społecznemu rolników w pełnym zakresie, poprzedzające bezpośrednio datę rozpoczęcia tej działalności (por. wyrok SN z dnia 17 listopada 2000 roku, sygn.. II UKN 54/00, OSNP 2002/12/290, wyrok SA w Białymstoku z dnia 6 lutego 2001 roku, sygn.. III AUa 935/00, OSA 2001/9/33). Wnioskodawca podlegał wprawdzie ubezpieczeniu społecznemu rolników w latach 1987 – 1990, jednakże w związku z rozpoczęciem prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej od maja 1990 roku podlegał ubezpieczeniu z tego tytułu w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych. Zatem przepis art. 5a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, który nie upoważnia do objęcia rolniczym ubezpieczeniem społecznym osoby prowadzącej działalność gospodarczą, która stała się rolnikiem w trakcie prowadzenia tej działalności, nie miał zastosowania wobec skarżącego.

W tej sytuacji zastosowanie wobec skarżącego ma cytowany art. 16 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, który wskazuje, iż rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny nie podlega z mocy ustawy ani na wniosek ubezpieczeniu społecznemu rolników o ile podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub ma ustalone prawo do emerytury lub renty.

J. B. w maju 1998 roku nie zaprzestał prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, z ograniczył się jedynie do zgłoszenia formalnego zawieszenia jej w ZUS, dla celów wyrejestrowania się z ubezpieczeń społecznych. Tym samym

nie spełniał on wówczas warunków do podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy. Nie miał on też prawa do skorzystania z treści art. 5a przywoływanej ustawy tj. nie miał uprawnienia do wyboru ubezpieczenia w sytuacji zbiegu jego tytułów.

Końcowo stwierdzić należy, iż z uwagi na deklaratoryjny charakter decyzji KRUS o objęciu rolniczym tytułem ubezpieczenia, organ ten jest uprawniony do wydania decyzji korygującej z mocą wsteczną uprzednio ustalony bezpodstawnie tytuł ubezpieczenia. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2008 r. II UK 312/07, OSNP 209/21-22/294, wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 24 stycznia 2013 r., sygn.. III AUa 1041/12, Lex nr 1281011).

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy oddalił odwołanie i na mocy wyżej wskazanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.